

A

Pedagógiai Programja
Helyi Tantervek – II.

Népművészet/Népi
textilműves alkotó gyakorlat

Tartalomjegyzék

Népi textilműves (szövés, nemezművesség, hímzés) tanszak Alkotó gyakorlat	3
A népi textiles alkotógyakorlat célja	3
Az alkotógyakorlat feladata	3
Alapfok 4. évfolyam	3
Fejlesztési feladatok	3
Tananyag	3
Népi textilműves ismeretek	3
Eszközhasználati és munkavédelmi előírások	4
Feladatcsoportok	4
A textil alapismeretek	4
A díszítményalkotás alapjai	4
A szövés elméleti alapjai	4
A nemezkészítés elméleti alapjai, nemeztárgyak tervezése	4
A hímzés elméleti alapjai	4
Alapismeretek	5
Kreatív feladatok	5
Követelmény	5
Alapfok 5. évfolyam	5
Fejlesztési feladatok	5
Tananyag	6
Népi textilműves ismeretek	6
Szövő alapismeretek	6
Feladatcsoportok	6
Tárgytervezési ismeretek	6
A szövés alapjai	6
A nemezkészítés elméleti alapjai, nemeztárgyak tervezése	7
A hímzés elméleti alapjai, hímzett tárgyak tervezése	7
Alapfok 6. évfolyam	7
Fejlesztési feladatok	7
Tananyag	7
Textilműves ismeretek	7
Feladatcsoportok	8
Szövési technikák, a festékes	8
A nemezkészítés elméleti alapjai, nemeztárgyak tervezése	8
A hímzés táji variánsai, technikák, stílusok, ornamentikák	8

Népi textilműves (szövés, nemezművesség, hímzés) tanszak Alkotó gyakorlat

A népi textiles alkotógyakorlat célja

Megismertetni a szövés, hímzés, nemezelés azon elméleti tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalatásra, a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek elmélyítése fejlesztése, annak érdekében, hogy a tanulók érzékenyen, tervszerűen tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket. Ezek mellett cél, a rendszerben való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése.

Az alkotógyakorlat feladata

A textilművesség megmunkálásához köthető technikák, tevékenységek legátfogóbb elméleti ismereteinek átadása. A megismert technikák, tárgyalatási folyamatok elméletét, néprajzi hátterét, rendszereit. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítézőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a műhelygyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a textilművesség alapanyagaiból készített tárgyak történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A szőttes, hímző kultúra, valamint a nemezművesség hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok 4. évfolyam Fejlesztési feladatok

- A szövés, a nemezkészítés és a hímzés hagyományainak élményszerű megismertetése
- A szövet, a nemez és a hímzett kelme szerepe, felhasználása a hagyományban és mai életünkben
- Az irányított, közös alkotás általi élményszerű tapasztalatszerzés
- A szövés, nemezkészítés és hímzés eszközeivel történő tárgyalatvezetés, alkotás, és ennek során a kreatív és manuális képességek fejlesztése
- A felhasznált természetes alapanyagok, a szövés, nemezkészítés, hímzés eszközeinek megismertetése
- Az életkornak megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása
- A kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A textiles műhely és a műhelymunka rendjének megismertetése

Tananyag

Népi textilműves ismeretek

- A szövött, nemezelt, hímzett tárgyak szerepe a hagyományban és napjainkban
- A textilműves műhely berendezése, eszközei
- A textiltörténet alapjai az újkőkortól napjainkig
- A textil anyagtípusai, felhasználásuk fő területei
- A szövéshez, nemezkészítéshez, hímzéshez használt eszközök, szerszámok
- A felhasznált anyagok tulajdonságai, rendszerezés alapanyag, előállítás, felhasználás szerint
- A fonás
- A varrás felhasználási területei
- Az alkalmazott eszközök ismerete, helyes használata A tartalom és a forma kapcsolata
- A tárgyalatvezetés folyamatának alapvető lépései

Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok

- A textiles, szövő, hímző és nemezkészítő műhely berendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje
- A műhelymunka alapvető munkavédelmi szabályai

A textil alapismeretek

- A tárgyi környezet, a környezet anyagai
- A textiltől készült tárgyak sajátosságai
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A tárgyalkotás alapvető fázisai
- A kelme szerepe a tárgykultúrában
- Egyszerű nemeztárgyak, játékok, ékszerek készítése

A díszítményalkotás alapjai

- Különböző díszítő technikák textiltárgyakon
- Egyszerű díszítő technikák
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása a tárgyalkotásban

A szövés elméleti alapjai

- A szövés alapelveinek megismerése.
- A szövéshez szükséges legegyszerűbb eszközök (szádfa, szövőkeret) megismerése.
- A szövés alapanyagainak megismerése, sajátosságaik.
- A szövött textilek felhasználási területei, funkciója.
- A szövött textilek mintázási lehetőségeinek megismerése, tervezési feladatok.

A nemezkészítés elméleti alapjai, nemeztárgyak tervezése

- A gyapjú, mint alapanyag, fajtái
- Őshonos magyar juhajták
- Legendák a nemez születéséről
- A nemeztörténet alapjai
- A nemezelés műfaji sajátosságai

A hímzés elméleti alapjai

- a legfontosabb magyar táji hímzéskultúra megismertetése. A hímzések előfordulási területei a paraszti háztartásban
- régi és új stílus
- mintaelhelyezés szabályai
- mai alkalmazási lehetőségek
- régi és mai alapanyagok

Alapismeretek

- Textiles alapanyagok megismerése, csoportosítása.
- A textilek történetének legfontosabb mozzanatai.
- Különböző textiles technikák megismerése, összehasonlítása, együttes alkalmazása.
- Munkafolyamat
- Gyűjtés – tervezés – szakmai rajz – kivitelezés (fonalelőkészítés, felvetés, szövés, befejezés műveletei)

Kreatív feladatok

- Felületminőségek
- Színvariációk. A színek kifejező ereje
- Az anyagtársítás lehetőségei
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szövés, a nemezkészítés és a hímzés alapvető műfaji sajátosságait,
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, alapvető tulajdonságait,
- a tárgyalakítás munkafázisait,
- az anyag- és formaalakítás egyszerű módjait,
- a mintaképzés, felületalakítás egyszerűbb lehetőségeit,
- egyszerűbb szövött, nemezelt és hímzett tárgy készítésének műveleteit,
- a műhely berendezését, munkarendjét,
- legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- életkorának megfelelő szinten anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

Alapfok 5. évfolyam Fejlesztési feladatok

- Tervezés síkban és térben
- A saját tervek kivitelezésének képessége
- Önálló és csoportos alkotótevékenység képességének kialakítása
- A nemezkészítés, szövés, hímzés műveleteinek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése.

Tananyag

Népi textilműves ismeretek

- A textilművesség tárgykultúrája, műfaji sajátosságai
- A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom
- A gyapjú tulajdonságai, alakíthatósága, felhasználásuk újabb lehetőségei
- A rátétes és zsinórdíszítmények
- A tervezés szempontjai a szövés, nemezművészet és a hímzés területén
- A hímző kultúra hazai táji sajátosságai
- Gyűjtőmunka, motívumképzés, egyszerűsítés, átírás.
- Kompozíciós lehetőségek

Szövő alapismeretek

- Összetettebb tervezési feladatok a szövött textilekhez. (Szövött tárgyak tervezése, pld. tolltartó, tarisznya, stb.)
- A textiles alapanyagok előállításának megismerése.
- A szövéshez szükséges bonyolultabb szövőeszközök (szálváltós szövőkeret, kártyák) megismerése.
- Színek, motívumok, technikák összefüggései.
- A szövött textilek történeke megismerése.
- Ismerkedés a magyar textiles hagyományokkal.
- A szövött textilek más technikával készített textiltárgyakkal való azonosságainak, különbözőségeinek vizsgálata.
- A legalapvetőbb munka- és balesetvédelmi szabályok megismerése.

Feladatcsoportok

- A textil tárgyalakotási ismeretek
- A textil tárgyak funkciói
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technika választás szempontjai
- Az anyagválasztás és a technika összefüggései
- A forma és díszítmény összefüggései
- Díszítőtechnikák, rátétek a nemezkészítés területén
- Egyszerű díszítőtechnikák a nemezművészetben
- Zsinórdíszítések a magyar népművészetben, viseletben
- Rátétes díszítmények. Rátéttípusok, a rátétkészítés módjai

Tárgytervezési ismeretek

- A motívumalakítás lehetőségei
- A kompozícióépítés lehetőségei

A szövés alapjai

- A szőttesek felhasználási területei
- A szövés történeti érdekességei
- A szövés alkotóelemei
- A szövés alapvető műveletei a felvetéstől az összeállításig
- Az egyvetélős mintázás. A csíkritmusok

- A szőttetek tervezése. Az alapanyag, mintakincs, funkció összefüggései
- Az alapanyag, a mintakincs és a funkció összefüggései a tervezésben
- Egyszerű, szövött használati tárgyak
- A szövés utómunkálatai
- Egyszerű szövőeszköz használata (madzagszövő, karmantyúszövő, gyöngyszövő)

A nemezkészítés elméleti alapjai, nemeztárgyak tervezése

- A nemezművészet kezdetektől napjainkig
- A nemezkészítés műfaji sajátosságai
- A gyapjú alakíthatósága
- Nemezminták tervezése magyar zsinórmotívumok felhasználásával
- Nemezminták tervezése hagyományos magyar írott tojásmotívumok felhasználásával

A hímzés elméleti alapjai, hímzett tárgyak tervezése

- A hímzés típusa, alapanyaga funkciója közötti összefüggésrendszer
- A hímzés alapvető folyamatai a minták kiválasztásától, az alapanyag megválasztásán keresztül az alapanyagra történő ráhelyezésen át a kikészítésig
- A szabadrajzú és szálszámolásos minták (komádi, szentistváni vizitke, palóc keresztaszemes) alkalmazása mai funkcionális darabokon
- A tárgyak tervezése. Az alapanyag, mintakincs, funkció összefüggései
- Az alapanyag, a mintakincs és a funkció összefüggései a tervezésben
- Egyszerű, hímzett használati tárgyak
- A hímzett textilek utómunkálatai

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A textilműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése.
- Az esztétikai érzékenység, a kitartó munkavégzés kialakítása.
- A textilműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése.
- A textil tárgyak tervezéséhez, kivitelezéséhez szükséges újabb ismeretek elsajátíttatása.
- Az alkotómunkához szükséges, korosztálynak megfelelő eszközhasználó, tárgyalakító, díszítő készségek, képességek fejlesztése.
- Az önálló alkotómunka képességének kialakítása.
- Az alkotómunka dokumentálási módszereinek elsajátíttatása.
- Alapvető munkavédelmi ismeretek megalapozása.

Tananyag

Textilműves ismeretek

- A szövött, nemezből készült és hímzett tárgyak esztétikai értéke, minősége.
- A tárgy- és díszítményalkotás újabb lehetőségei
- A tárgyalakítás anyagai, újabb eszközei
- A színek szerepe, a színhasználat üzenetértéke A gyapjúszövés. A festékes szőttetek
- Az önálló tárgyalakítás elvei.
- A dokumentálás
- Kreatív anyaghasználat
- Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok

- A textil– és a bőrplasztikák
- A plasztika fogalma
- Plasztikus tárgyak, díszítmények
- A plasztikus alkotások sajátosságai, technikája
- Textil– vagy bőrplasztika
- A tanult technika alkalmazása a tárgyalakításban

Szövési technikák, a festékes

- A szövés újabb eszközei. A szövőszék részei
- A festékes szőttetek sajátosságai
- Érdekességek a festékes szőttetek eredetéről
- Az ornamentika
- A festékes szőttetek színei
- Alapkompozíciók. Tervezés
- A szövés technikája a felvetéstől a leszedésig
- Befejező műveletek. A szövés utómunkálatai
- A tanult technika alkalmazása tárgyalakításkor

A nemezkészítés elméleti alapjai, nemeztárgyak tervezése

- A nemez szerepe a nagyllattartó, vándorló pásztornépek kultúrájában
- Tervezés síkfelületre ókori és mai nomád nemeztakarók alapján
- A nemez szerepe a mai tárgykultúrában

A hímzés táji variánsai, technikák, stílusok, ornamentikák

- Az ornamentika, a kompozíciós szerkezet változásai korban – tájegységenként
- Régi és új stílus a hímzés területén
- A Kárpát- medence főbb hímzés típusai